

De impact van de COVID-19 schok voor loon- en weddetrekkenden in 2020

COVIVAT Beleidsnota 9

Bart Capéau, André Decoster, Jonas Vanderkelen, Stijn Van Houtven

April 2021

Leuven

DE IMPACT VAN DE COVID-19 SCHOK VOOR LOON- EN WEDDETTREKKENDEN IN 2020¹

BART CAPÉAU, ANDRÉ DECOSTER, JONAS VANDERKELEN, STIJN VAN HOUTVEN

APRIL 2021

Samenvatting

- In deze paper brengen we voor de populatie van loon- en weddetrekkenden het inkomensverlies in kaart voor het volledige jaar 2020. Daarbij hielden we ook rekening met het verlies van inkomen uit een flexi-job.
- Meer dan één op drie werknemers leed in 2020 inkomensverlies door tijdelijke werkloosheid of een terugval in inkomen uit flexi-jobs.
- Gemiddeld verloor een getroffen werknemer 15,1% aan bruto jaarinkomen t.o.v. een baseline-scenario '2020 zonder COVID-19'.
- De verhoogde uitkeringen brachten dat verlies terug tot een daling van 3,1% in beschikbaar jaarinkomen, wat overeenkomt met een verlies van € 858.
- De schok van corona doet zich disproportioneel voor in de onderste helft van de inkomensverdeling: daar waar de drie kwintielen met de laagste bruto jaarinkomens een aandeel vertegenwoordigen in bruto-inkomen van 41%, dragen zij 66,5% van het totaal bruto-inkomensverlies.
- Hoe langer tijdelijk werkloos, hoe groter het verlies. Voor werknemers die langer dan 53 dagen tijdelijk werkloos waren in 2020 liep het verlies in beschikbaar inkomen op tot gemiddeld 5,7% (of een verlies van € 1 502). Dat verlies liep zelfs op tot gemiddeld € 3 075 voor werknemers die meer dan 156 dagen tijdelijk werkloos werden.
- De horecasector werd het hardst getroffen in 2020: meer dan drie op vier werknemers werd tijdelijk werkloos; de gemiddelde duur van de tijdelijke werkloosheid in die sector bedroeg 111 dagen; het gemiddeld verlies in beschikbaar inkomen loopt op tot 6,5% of € 1 496 per jaar.
- De afwezige sociale bescherming van het inkomen verworven onder het flexi-statuuut drijft het inkomensverlies fors op. Werknemers die tijdelijk werkloos werden én een flexi-job zagen wegvallen, verliezen gemiddeld 24,4% in bruto-termen. Het beschikbaar inkomen daalt met 7,8% of € 2 457.
- Voor een werknemer die 4/5e tewerkgesteld is in de horeca, tijdelijk werkloos wordt én een flexi-job verliest, kan het verlies in beschikbaar inkomen zelfs oplopen tot 28,8% (of € 8 842).

¹ Deze analyse werd uitgevoerd binnen het COVIVAT-project 2020-DGSTRAT, gefinancierd door de FOD Sociale Zekerheid. We danken Michiel Segaert en Rudi Van Dam voor advies en hulp wat betreft de data, en Toon Vanheukelom en Daan Vandervelde voor opmerkingen en commentaar bij voorlopige versies van deze tekst. De hier gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op EUROMOD versie I3.0 +. Oorspronkelijk ontwikkeld, beheerd en onderhouden door het Institute for Social and Economic Research (ISER), wordt EUROMOD sinds 2021 ontwikkeld, beheerd en onderhouden door het Joint Research Center (JRC) van de Europese Commissie in Sevilla, in samenwerking met EUROSTAT en nationale teams van de EU landen. We zijn dank verschuldigd aan de vele mensen die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van EUROMOD. De resultaten en hun interpretatie zijn de verantwoordelijkheid van de auteurs.

1 Inleiding

Het beeld van de impact van de COVID-19-schok op de macro-economische situatie in 2020 wordt steeds scherper. In haar recentste middellange termijnverkenningen raamt het Federaal Planbureau de daling van het bbp in 2020 op 6,2%, en het netto nationaal inkomen zou zelfs met 8,2% zijn afgenomen (Federaal Planbureau, 2021). Maar als er één gebeurtenis is waar het adagium opgaat over de statisticus die verdronk in een plas water van gemiddeld 1 meter diep, dan wel deze COVID-19-schok.

Daarom hebben we zowel in Decoster et al. (2020) als in Marchal et al. (2020) snel pogingen gedaan om ook een beeld te schetsen van hoe verschillend deze dreun aankwam voor verschillende bevolkingsgroepen. Dit onderzoek, dat zich op dat moment beperkte tot de schok in april 2020, leerde dat voornamelijk werknemers met lagere lonen en een sociaaleconomisch kwetsbaar profiel inkomensverlies leden. Dit was deels te verklaren door de grote sectorale verschillen in de schok: bijna 30% van de werknemers werd tijdelijk werkloos in april 2020, maar dat aandeel lag beduidend hoger in o.a. de horecasector, de handel en de sector van de kunst, amusement en recreatie. In die sectoren zijn de lonen gemiddeld lager en zijn er ook relatief meer mensen deeltijds of tijdelijk tewerkgesteld.

De analyse in Decoster et al. (2020) en in Marchal et al. (2020) beperkte zich noodgedwongen tot de impact in de eerste volle maand van de coronacrisis, m.n. april 2020, en modelleerde, wat de loon- en wedde-trekkenden betreft, enkel werknemers die onder de standaard bescherming van tijdelijke werkloosheid vielen. In deze COVIVAT beleidsnota breiden we de analyse uit met twee aspecten waarvan we a priori vermoeden dat die het in de vermelde papers geschetste beeld wel eens fors zouden kunnen bijstellen.

Ten eerste weten we dat niet alleen de initiële impact heel verschillend verdeeld was over sectoren en bevolking. Ook de *duur* van de impact doorheen het hele jaar 2020 verschilde sterk tussen sectoren en werknemers. In deze paper brengen we daarom, voor de werknemerspopulatie, nu ook het volledige jaar 2020 op een gedetailleerde manier in kaart. Zelfs de macro-cijfers uit de reeds vermelde middellange termijnvoorspellingen van het Federaal Planbureau reveleren reeds de heterogeniteit van de impact. De geraamde daling van 2,6% van het reële bruto-inkomen van werknemers in 2020 is de resultante van een negatieve groeivoet voor werknemers in de private sector (-4,5%) en een toename van het bruto-inkomen van werknemers in de overheidssector (+2,5%). Het eerste opzet van deze COVIVAT-beleidsnota is om op basis van microdata dit beeld van heterogeniteit in de impact veel gedetailleerder aan de oppervlakte te brengen.

Ten tweede weten we dat, zeker in zwaar getroffen sectoren zoals de horeca, een deel van de tewerkstelling gebeurt onder de vorm van atypische statuten of contracten. Het inkomen van die statuten is vaak minder of soms zelfs helemaal niet verzekerd door systemen zoals tijdelijke werkloosheid. Net daarom moet een degelijke monitoring van de sociale impact van corona ook aandacht hebben voor die atypische statuten. In deze paper brengen we één van die statuten, m.n. de tewerkstelling in flexi-jobs, mee in rekening om het inkomensverlies te schetsen.

De methode die we gebruiken om de schok te verdelen over de volledige bevolking van werknemers, is een verdere verfijning van hoe we in Marchal et al. (2020) te werk gegaan zijn. Op basis van externe informatie schatten we de kans dat iemand zijn of haar tewerkstellingssituatie ziet veranderen t.g.v. corona. In tegenstelling tot Marchal et al. (2020) maken we nu gebruik van officiële statistieken van de RVA om maand op maand arbeidsmarkttransities te schatten. We injecteren die transities in de representatieve SILC-enquête

(Survey on Income and Living Conditions).² De variatie van de geschatte transitie in functie van sector, geslacht, leeftijdscategorie en referentiedagloon zorgt voor heterogeniteit in hoe lang mensen tijdens het volledige jaar 2020 een beroep gedaan hebben op tijdelijke werkloosheid. Om onze dataset te verrijken met informatie over wie tewerkgesteld is in een flexi-job hebben we publiek beschikbare gegevens van de website van het RSZ betreffende het aantal mensen met een flexi-job gebruikt. In de appendix lichten we de gebruikte gegevens en de nowcasting-methode in detail verder toe.

De paper is als volgt ingedeeld. In paragraaf 2 beschrijven we de terugval op tijdelijke werkloosheid in 2020 en het effect van corona op het aantal personen dat tewerkgesteld was in een flexi-job. In paragraaf 0 tonen we het hieruit voortvloeiende inkomensverlies voor loon- en weddetrekkenden. We bekijken zowel de impact op het initiële (bruto-)inkomen, als op het beschikbare inkomen na uitkeringen en betaling van belastingen. De analyse in deze COVIVAT-beleidsnota is beperkt tot de populatie van loon- en weddetrekkenden. We hopen in een volgende stap ook het inkomensverlies van zelfstandigen en eventueel andere atypische statuten mee op te nemen in de analyse.

2 Tijdelijke werkloosheid doorheen 2020 en belang van flexi-job per sector

Het al dan niet een beroep doen op tijdelijke werkloosheid is de basisinformatie waarmee we de arbeidsmarkttransities uitsmeren over de volledige bevolking van loon- en weddetrekkenden in SILC. Half maart 2020, bij het ingaan van de eerste lockdown, werd de procedure voor tijdelijke werkloosheid versoepeld. Voor elke dag in tijdelijke werkloosheid wordt een uitkering uitbetaald. Deze uitkering werd verhoogd van 65% van het gemiddeld dagloon naar 70% (met een gegarandeerde minimumuitkering van € 55,59 per dag en een maximum van € 74,17)³. Daarbovenop komt een supplement van € 5,63 per dag in tijdelijke werkloosheid.

De eerste twee rijen van Tabel 1 tonen hoe deze versoepeling het mogelijk maakte voor honderdduizenden werknemers om een beroep te doen op dit stelsel van tijdelijke werkloosheid. In deze tabel classificeren we een werknemer als tijdelijk werkloos zodra die minstens één dag een uitkering voor tijdelijke werkloosheid heeft genoten in die maand. In de eerste drie maanden van de lockdown ontvingen telkens meer dan 900 000 werknemers (ongeveer een kwart van de werknemers) een tijdelijke werkloosheidsuitkering. Vanaf juni nam het aantal terug af ten gevolge van versoepelingen van de sanitaire maatregelen, om uit te komen bij 6,5% van de werknemers in september (of 257 000 werknemers). De tweede golf wordt in Tabel 1 zichtbaar in een toename tot 10% tijdelijk werklozen (of bijna 400 000 werknemers) in november.

Het tweede deel van de tabel toont de tijdelijke werkloosheid per sector (uitgedrukt als aandeel van de tewerkstelling in die sector). De variatie over de sectoren is, niet verwonderlijk, nog groter dan deze doorheen het jaar zelf. Sectoren zoals de horeca, de handel of de kunst-, amusement- en recreatiesector dienden noodgedwongen maandenlang de deuren te sluiten en konden in vergelijking met andere sectoren minder of zelfs helemaal niet overschakelen op telewerk. Ook in de bouwsector is het aandeel tijdelijk werklozen

² European Union Statistics on Income and Living Conditions 2018. Deze survey-data werden bevestigd in 2018 en verwijzen naar inkomens voor het jaar 2017. We transformerden de inkomens naar waarden in 2020 door gebruik te maken van de EUROMOD uprating factors gebaseerd op de evolutie van het bruto uurloon. De demografische situatie waarvoor de enquête representatief is blijft echter die van 2018.

³ Een vrijwillig deeltijdse werknemer heeft recht op halve daguitkeringen, met een gegarandeerd minimum van € 27,80 en een maximum van € 37,09 per halve dag in tijdelijke werkloosheid.

hoog in de eerste maanden van de lockdown, al valt op dat reeds in februari 23,4% van de werknemers in de bouwsector minstens één dag tijdelijk werkloos waren.

Tabel 1. Tijdelijke werkloosheid van februari tot november 2020 en aandeel in tewerkstelling per sector

	Feb	Maa	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov
aantal tijdelijk werklozen (TW) in 1000	128	935	1128	903	562	366	326	257	381	394
% TW in totale tewerkstelling	3,2	23,6	28,5	22,8	14,2	9,2	8,2	6,5	9,6	10,0
% tijdelijke werkloosheid per sector										
Landbouw en Industrie (A - E)	6,9	30,2	40,0	32,0	22,8	14,5	13,2	10,6	13,3	11,8
Bouwnijverheid (F)	23,4	62,6	62,4	32,8	20,9	21,2	17,7	15,7	24,7	13,8
Handel (G)	0,7	38,5	46,0	36,8	15,9	8,8	7,6	6,1	10,0	18,2
Vervoer; inform, communic. (H, J)	1,9	16,2	23,9	20,5	14,5	10,1	9,0	6,2	7,4	6,9
Horeca (I)	2,7	75,0	76,0	72,2	64,6	32,3	31,4	29,2	57,3	55,5
Financiële act. en verzekeringen (K)	0,1	6,1	11,5	9,9	5,3	2,5	2,2	1,2	1,6	2,1
Immo, vrij ber., dienstverl. (L - N)	3,2	35,1	42,5	36,1	22,2	16,0	14,2	10,1	13,8	13,1
Openbaar best. en onderwijs (O, P)	0,0	0,8	1,5	1,4	0,7	0,3	0,2	0,1	0,2	0,5
Menselijke gezondheidszorg (Q)	1,3	10,2	12,3	9,4	4,6	2,7	2,4	1,7	3,1	3,0
Kunst, amus. en recreatie (R)	0,6	40,0	48,9	47,6	38,6	16,9	15,5	14,3	25,5	31,4
Overige (S - U)	3,2	27,5	32,4	31,3	17,3	11,3	10,4	9,1	12,8	19,4

Bron: RVA, RSZ en eigen berekeningen.

Noot: De letters tussen haakjes bij de sectoren verwijzen naar NACE Rev. 2 code.

Het percentage per sector geeft het aantal tijdelijk werklozen weer in die sector gedeeld door het aantal werknemers in die sector op 31 maart 2020. Voor december waren de cijfers op moment van de analyse nog niet beschikbaar. Om toch de impact op het inkomen voor het volledige jaar 2020 in kaart te brengen hebben we verondersteld dat de tijdelijke werkloosheid in december 2020 dezelfde was als die van november 2020

Naast sector van tewerkstelling laat onze methode ook toe om een tweede dimensie van heterogeniteit in de ondergane corona-schok voor loon-en weddetrekkenden te belichten, m.n. de duur van tijdelijke werkloosheid. Dit is zowel relevant voor de omvang van de inkomensschok (hoe langer tijdelijk werkloos, hoe groter het verlies aan bruto-inkomen), maar ook omdat de ondersteuningsmaatregelen vanaf eind 2020 ook expliciet deze duur in rekening brachten.⁴ Tabel 2 toont de verdeling naar duurtijd van de tijdelijke werkloosheid, zoals we die simuleren in de SILC microdataset op basis van de door ons geschatte arbeidsmarkttransities. Het aandeel 'langdurig' tijdelijk werklozen (hier bepaald als meer dan 52 dagen tijdelijk werkloos tussen maart en december) bedraagt 34,1% van het totaal aantal tijdelijk werklozen.

⁴ Eind 2020 werd beslist om tijdelijk werklozen die meer dan 52 uitkeringen hebben ontvangen van maart tot en met november, een bijkomende eenmalige premie van € 150 bruto toe te kennen. Deze premie werd verhoogd met € 10 per uitkering boven de grens van 67 uitkeringen. Voor vrijwillig deeltijdse werknemers bedroeg de premie € 75 en de verhoging € 5.

Tabel 2. Tijdelijk werklozen naar duurtijd

Duurtijd in dagen	aandeel van de tijdelijk werklozen (%)
1 – 26	40,9
27 – 52	25,0
53 – 78	16,6
79 – 104	7,9
105 – 130	3,6
131 -156	2,1
> 156	3,8

Bron: eigen berekeningen op bijgewerkte SILC 2018

Tenslotte bekijken we een derde dimensie van heterogeniteit in onze dataset. Zoals in de inleiding vermeld, weten we dat nogal wat specifieke tewerkstellingsstatuten, zoals het bruto-inkomen verdiend in een flexi-statuut, door de mazen van de sociale bescherming vallen.⁵ Flexi-jobs zijn enkel toegestaan in horeca en detailhandel, en dit maakt het des te belangrijker om in een verdelingsbeeld ook rekening te houden met dit inkomensverlies. We weten immers reeds dat deze sectoren disproportioneel hard getroffen werden door de corona-schok. Als werknemers in die sectoren dan ook nog een deel van hun bruto-verdiensten niet verzekerd weten, komt dat dubbel hard aan.⁶ Dat ook de tewerkstelling onder de vorm van een flexi-job danig werd aangevreten door corona, blijkt uit de vergelijking van het aantal mensen dat in 2019 en in de eerste drie kwartalen van 2020 minstens één flexi-job uitoefende.

Tabel 3. Aantal personen tewerkgesteld in een flexi-job per kwartaal

	2019	2020
Kwartaal 1	48520	62909
Kwartaal 2	56927	36835
Kwartaal 3	62907	56816
Kwartaal 4	65286	-

Bron: website RSZ, februari 2021. Cijfer m.b.t. het vierde kwartaal 2020 werd nog niet gepubliceerd op datum van schrijven.

Onder andere door de sluiting van de horeca vanaf midden maart daalde het aantal flexi-jobs in het tweede kwartaal met 41% t.o.v. het eerste kwartaal en met 55% ten opzichte van datzelfde tweede kwartaal in 2019. De heropening van de horeca in juni zorgde ervoor dat het aantal flexi-jobs in het derde kwartaal het aantal van het jaar tevoren benaderde. Maar een nieuwe sluiting van de horeca midden oktober zal ongetwijfeld hebben gezorgd voor een nieuwe terugval in het vierde kwartaal.⁷

⁵ Werknemers kunnen onbelast bijverdienen met een flexi-job indien zij minstens 4/5^e tewerkgesteld waren in het derde kwartaal voorafgaand aan de flexi-job. Indien de flexi-job niet kon worden uitgeoefend ten gevolge van corona, konden enkel flexi's die tewerkgesteld waren aan de hand van een schriftelijke arbeidsovereenkomst een beroep doen op tijdelijke werkloosheid wegens overmacht. Voor flexi's tewerkgesteld binnen een raamovereenkomst en een DIMONA-aangifte op de dag van tewerkstelling, is dat niet mogelijk. Uit opgevraagde gegevens bij RVA blijkt dat het aantal flexi's met een tijdelijke werkloosheidsuitkering beperkt was tot slechts 1,5% van het totaal aantal flexi-jobbers.

⁶ Bemerkt wel dat het verlies van de flexi-job op zich geen indicatie is van tewerkstelling in een zwaar getroffen sector. Er zijn immers nogal wat mensen uit minder erg getroffen sectoren die een flexi-job uitoefenen. Van de ongeveer 60 000 werknemers met een flexi-job op het einde van het eerste kwartaal van 2020, hadden er bijvoorbeeld meer dan 12 000 een job in de sector 'Openbaar bestuur en onderwijs'. Maar zoals blijkt uit Tabel 11 in de appendix hebben werknemers met hoofdactiviteit in de horeca-sector veel vaker een flexi-job dan werknemers uit andere sectoren.

⁷ Deze terugval is al zichtbaar in de dagelijkse tellingen.

Naast het verlies van de flexi-job is er trouwens ook een tweede kanaal waarlangs mensen met een flexi-job getroffen werden. In het eerste kwartaal van 2020 presteerde iemand met een flexi-job gemiddeld 55u per kwartaal aan €12,30 per uur.⁸ RSZ-statistieken leren ons dat niet alleen het aantal flexi-jobs is afgenomen, maar ook het gemiddeld aantal gepresteerde uren per werknemer daalde van gemiddeld 55u per kwartaal naar 51u per kwartaal. In onze implementatie van de arbeidsmarkttransities hebben we derhalve die twee gevallen opgenomen: sommige mensen verliezen hun inkomen uit de flexi-job volledig in het tweede en het vierde kwartaal, voor anderen reduceren we enkel het aantal gewerkte uren naar 51u per kwartaal vanaf het tweede kwartaal.

Het resultaat van de vertaling van de geaggregeerde informatie over het beroep op tijdelijke werkloosheid en het aantal flexi-jobs per maand en per sector in de SILC dataset leidt tot het patroon van de corona-schok voor loon- en weddetrekkenden, zoals weergegeven in Tabel 4.

Tabel 4. Nowcasting in SILC van de tijdelijke werkloosheid en flexi-job per sector in 2020

	aantal tijdelijk werklozen als % van tewerkstelling	gemiddeld aantal dagen tijdelijk werkloos (voor de tijdelijk werklozen)	aantal flexi-jobs als % van de tewerkstelling
alle loon- en weddetrekkenden	34,8	48	1,3
per sector			
Landbouw en Industrie (A - E)	51,9	36	1,0
Bouwnijverheid (F)	69,4	45	0,9
Handel (G)	67,9	49	1,7
Vervoer; informatie, communic. (H, J)	33,6	42	1,1
Horeca (I)	76,2	111	6,9
Financiële activiteiten en verzekeringen (K)	11,2	28	1,5
Immo, vrij beroepen, dienstverlening (L - N)	63,3	54	0,5
Openbaar bestuur en onderwijs (O, P)	2,0	28	1,3
Gezondheidszorg (Q)	16,6	34	1,3
Kunst, amusement, recreatie, en overige (R - U)	38,8	59	0,5

Bron: Eigen berekeningen op bijgewerkte SILC

Noot: De letters tussen haakjes bij de sectoren verwijzen naar NACE Rev. 2 code

Na implementatie van de arbeidsmarkttransities in de SILC dataset, identificeren we meer dan één op drie werknemers (34,8%) die tijdelijk werkloos werden van maart 2020 tot december 2020, en dit voor gemiddeld 48 dagen. Er zijn echter grote sectorale verschillen, zowel wat betreft het aandeel tijdelijk werklozen als wat betreft het aantal dagen in tijdelijke werkloosheid. Het eerder geschetste beeld in Decoster et al. (2020) en Marchal et al. (2020) dat de horeca de zwaarst getroffen sector was in de eerste maand van de lockdown wordt hier – niet onverwacht natuurlijk – bevestigd op jaarbasis. In de horecasector vielen drie op vier werknemers (76,2%) terug op tijdelijke werkloosheid en dit voor gemiddeld 111 dagen. De laatste kolom toont dat net in deze sector de bijverdienste uit een flexi-job van groot belang is, met relatief veel werknemers die hun inkomen uit hoofdberoep aanvullen met een bijverdienste als flexi.

⁸ Dit gemiddelde van 55 uur per kwartaal – of ongeveer 4 uur per week – verbergt een grote variatie. Met één dag - van 8 uren - in de week komen we al aan 110 uren per kwartaal. In het extreme geval (4/5e voltijds aangevuld tot 45 uur per week komen we aan 195 uren flexi-job). Onze nowcasting-oefening kon echter niet tot op dat niveau van detail gaan dat we ook nog deze heterogeniteit binnen het flexi-job inkomen konden repliceren.

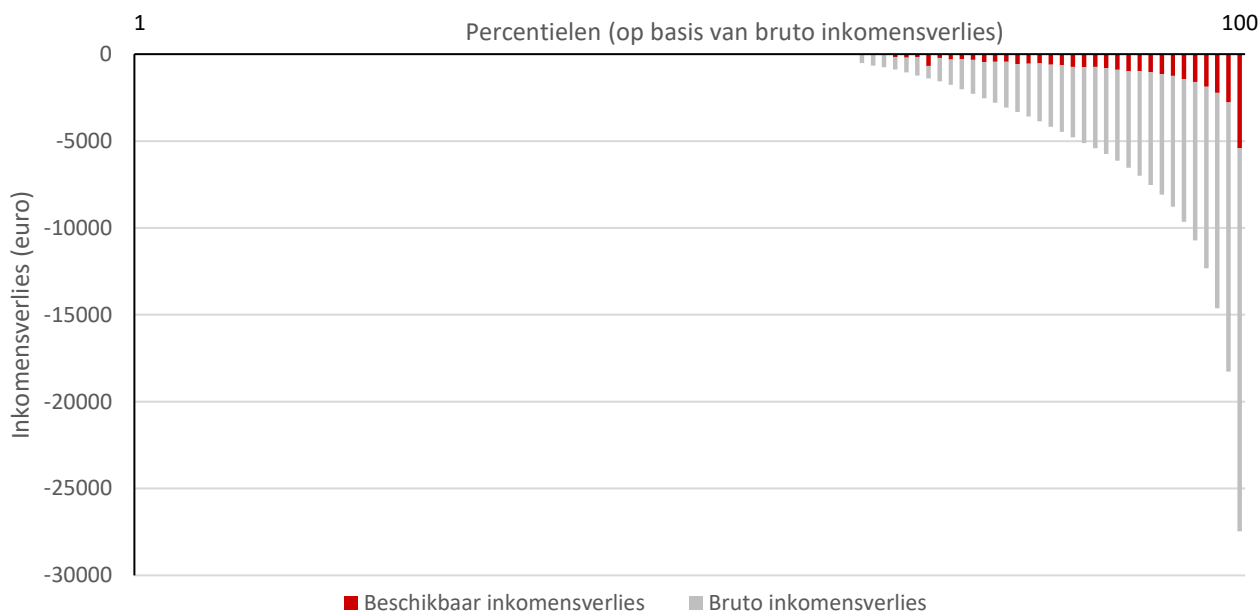
3 Inkomensschok en absorptie van de schok door uitkering

Onze simulatie van de corona-impact op de populatie van werknemers doet het bruto-inkomen uit loon- en weddetrekkende arbeid afnemen van 173,1 miljard in de baseline pre-corona naar 164,7 miljard. Dat is een daling met 4,9% van het aggregaat.⁹ In deze paragraaf beschrijven we in detail hoe ongelijk deze geaggregeerde daling verspreid ligt over de bevolking, en hoe de tegemoetkomingen via (o.a.) tijdelijke werkloosheid, de schok gedempt hebben voor verschillende groepen werknemers.

3.1 De verdeling van de inkomensschok over de populatie van loon- en weddetrekkenden is uitermate scheef

Onze simulatie illustreert hoe ongelijk de inkomensschok verdeeld was over de populatie van werknemers. In Figuur 1 ordenen we alle werknemers op basis van het bruto-inkomensverlies en we delen ze in in percentielen (1% van de populatie). Voor ieder percentiel tonen we op de verticale as het gemiddeld inkomensverlies, zowel in bruto-termen als in termen van beschikbaar inkomen (d.w.z. na ontvangen compensaties, maar ook rekening houdend met personenbelasting, sociale bijdragen en andere transfers).

Figuur 1. Gemiddeld inkomensverlies voor percentielen op basis van bruto-inkomensverlies

Bron: Eigen berekeningen (EUROMOD)

Noot: Percentielen op basis van bruto-inkomensverlies

De eerste 64 percentielen leden geen bruto-inkomensverlies. Het verlies zit dus volledig geconcentreerd bij 35,6% van de werknemers. Daarvan leed 34,8% een bruto-inkomensverlies ten gevolge van tijdelijke werkloosheid en 1,3% een terugval in de activiteit als flexi. Figuur 1 brengt ook al aan het licht dat het bruto-inkomensverlies voor de meeste werknemers fors gereduceerd werd door de tegemoetkoming van tijdelijke

⁹ Het is verleidelijk dit cijfer te vergelijken met de in de inleiding vermelde raming in de meest recente middellange termijn vooruitzichten van het Federaal Planbureau waar het reële bruto inkomen van werknemers in 2020 daalt met 2,6%. Maar in onze simulatie isoleren wij het pure effect van de corona-schok, zij het beperkt tot tijdelijke werkloosheid en flexi-job, terwijl de raming van het Federaal Planbureau alle veranderingen tussen 2019 en 2020 in rekening brengt. Een betere vergelijking van ons resultaat met macro-resultaten lijkt ons derhalve de macro-raming van het Federaal Planbureau van februari 2021 te vergelijken met de pre-corona raming voor 2020 van juni 2019. Daarin raamde het FPB de totale brutolonen van werknemers voor 2020 nog op € 181,5 miljard, terwijl dat in de laatste raming slechts € 177 miljard bedroeg. Dat is een afname met € 4,5 miljard of 2,5% t.o.v. hoe de situatie in 2020 zou geweest zijn zonder COVID-19. Onze microsimulatie komt dus tot een grotere corona-impact op het bruto-inkomen.

werkloosheid, eventueel versterkt door automatische stabilisatoren zoals sociale bijdragen en vooral personenbelasting. Tabel 5 detailleert de verdelingsinformatie uit Figuur 1 aan de hand van enkele percentielwaarden voor zowel het bruto als beschikbaar inkomensverlies in absolute en relatieve termen.

Tabel 5. Verdeling van de inkomensschok in bruto- en in netto termen over de bevolking van loon- en weddetrekkenden

	verandering bruto jaarinkomen		verandering beschikbaar jaarinkomen	
	in €'s	in %	in €'s	in %
<i>voor de volledige populatie van loon- en weddetrekkenden</i>				
gemiddelde	-2004	-6,1	-281	-0,9
standaardafwijking	4416	12,3	1074	3,1
p25	0	0,0	0	0,0
p50	0	0,0	0	0,0
p64	0	0,0	0	0,0
p75	-2156	-6,1	-222	-0,9
p90	-6766	-22,1	-931	-3,6
P95	-10101	-32,1	-1592	-5,9
<i>voor de subpopulatie die een verlies lijdt in termen van bruto-inkomen (36% van de populatie)</i>				
gemiddelde	-5630	-17,0	-858	-2,9
standaardafwijking	5864	15,5	1576	4,0
p25	-1730	-5,8	-167	-0,7
p50	-4071	-12,9	-467	-1,8
p75	-7319	-23,7	-1038	-3,9
p90	-12183	-36,9	-2002	-7,2
P95	-16858	-48,7	-2981	-10,3
Bron: Eigen berekeningen (EUROMOD)				
Noot: Het gemiddelde percentage is hier berekend als het gemiddelde van de individuele procentuele veranderingen				

Gemiddeld leed een werknemer een bruto-inkomensverlies van € 2 004. De uitkeringen en automatische stabilisatoren zorgden ervoor dat dit inkomensverlies deels gecompenseerd werd tot een gemiddeld verlies van € 281 in beschikbaar inkomen. De gemiddelde procentuele verliezen bedragen respectievelijk 6,1% (bruto) en 0,9% (beschikbaar). De kwantielwaarden in de volgende rijen van het bovenste deel van Tabel 5 illustreren duidelijk dat dit gemiddelde over de volledige bevolking van werknemers weinig informatief is. Maar liefst 64% van de populatie ondergaat geen inkomensverlies, en 5% van de werknemers wordt geconfronteerd met een verlies in termen van bruto-inkomen van meer dan €10 000. Daarom voegen we in Tabel 5 een tweede paneel toe waarin we enkel de subpopulatie van werknemers met een verlies opnemen.

Onder de getroffen werknemers ligt het gemiddeld verlies vanzelfsprekend beduidend hoger: € 5 630 bruto-inkomensverlies dat gecompenseerd werd tot een verlies in beschikbaar inkomen van gemiddeld € 858. De procentuele verliezen bedragen gemiddeld 17% van het bruto-inkomen en 2,9% van het beschikbaar inkomen. Maar ook onder de getroffen werknemers is het inkomensverlies nog scheef verdeeld. De mediaan ligt onder het gemiddeld inkomensverlies wat impliceert dat er een beperkt deel relatief hard getroffen werd. Van de getroffen werknemers leed 10% een bruto-inkomensverlies van meer dan € 12 183. In termen van beschikbaar inkomen was het verlies voor 10% van de getroffen werknemers hoger dan € 2 002 en 5% verloor zelfs meer dan € 2 981 in beschikbaar inkomen.

Tabel 6 relateert die heel scheve verdeling van het inkomensverlies aan de inkomensverdeling. Voor elk kwintiel (dat is 20%) van de bevolking geordend op bruto jaarinkomen in een baseline-scenario '2020 zonder COVID-19' tonen we het aandeel in het bruto-inkomen en vergelijken dat met het aandeel in het geaggregeerde verlies, in de compensatie en in het beschikbaar inkomen.

Tabel 6. Concentratie van het inkomensverlies

Kwintiel	Aandeel in bruto-inkomen (%)	Aandeel in bruto-inkomensverlies (%)	Aandeel in compensatie (%)	Aandeel in beschikbaar inkomen (%)	Aandeel in beschikbaar inkomensverlies (%)
1	7,9	15,2	20,0	11,8	10,0
2	14,6	27,3	30,9	16,4	16,7
3	18,5	23,9	25,1	18,9	18,8
4	22,8	17,8	15,7	21,9	24,0
5	36,2	15,7	8,3	30,9	30,5

Bron: eigen berekeningen (EUROMOD)

Noot: Kwintielen op basis van bruto jaarinkomen in baseline-scenario '2020 zonder COVID-19'

Vergelijking van de eerste en de tweede kolom tonen dat, binnen de hier bestudeerde werknemerspopulatie, de inkomensschok voornamelijk terecht gekomen is in de onderste helft van de verdeling. De laagste drie kwintielen incasseren 66,5% van de verandering in het bruto-inkomen, daar waar ze in de pre-corona baseline slechts instaan voor 41% van het totaal bruto-inkomen. We kunnen spreken van een inkomensschok met sterk regressieve kenmerken. De compensaties via tijdelijke werkloosheid en de automatische stabilisatoren hebben dit regressieve beeld enigszins gecorrigeerd: de twee kwintielen met de hoogste bruto jaarinkomens ontvangen 24% van de compensaties, terwijl ze 33,5% van het verlies in bruto-inkomens voor hun rekening nemen. De laatste twee kolommen illustreren hoe dit ervoor zorgt dat de uiteindelijke impact de oorspronkelijke verdeling van het beschikbaar inkomen min of meer volgt.

3.2 De omvang van de inkomensschok en de absorptie van de schok door uitkeringen verschilt heel sterk tussen groepen werknemers

In deze subparagraaf relateren we de heel ongelijke verdeling van de verliezen aan kenmerken van de werknemers, zoals sector, of duur van de tijdelijke werkloosheid. We vatten de resultaten samen in Tabel 7. De bovenste rij van Tabel 7 herhaalt het effect voor de volledige populatie van werknemers. Het bruto-inkomen nam af met gemiddeld 4,9% t.o.v. het baseline-scenario '2020 zonder COVID-19'. Maar de tegemoetkomingen en de automatische stabilisatoren reduceren het uiteindelijk tot een verlies van 1% in temen van beschikbaar inkomen. Voor de getroffen subpopulatie loopt het gemiddeld bruto-inkomensverlies op tot 15,1%. De schok in het bruto-inkomen wordt gedempt door tijdelijke werkloosheidsuitkeringen. Zij vingen gemiddeld 62,1% van het bruto-inkomensverlies op (kolom d). Na eindafrekening inzake de personenbelasting wordt het bruto verlies verder gereduceerd tot een gemiddeld verlies van 3,1% van het beschikbaar inkomen. In de laatste kolom noemen we dit de 'absorptie-ratio': 79,4% van het bruto-inkomensverlies wordt geabsorbeerd door tijdelijke werkloosheidsuitkering en automatische stabilisatoren.

In het tweede deel van de tabel onderscheiden we subpopulaties naar sector, naar duur van tijdelijke werkloosheid en naar het al dan niet combineren van een hoofdtewerkstelling met bijkomend inkomen uit een flexi-job.

Tabel 7. Variatie in de inkomensverliezen en de absorptie van de schok voor groepen werknemers

Rij		Verandering in het bruto jaarinkomen		Demping van de initiële schok in bruto-inkomen		Verandering in het beschikbaar jaarinkomen		Absorptie -ratio 1-(f)/(b)
		in €'s	in %	in €'s	in %	in €'s	in %	in %
		(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
(1)	alle loon- en weddetrekkenden	-2004	-4,9	1244	62,1	-281	-1,0	80,2
	voor de subpopulatie geïmpacted in termen van bruto-inkomen (36% van de werknemerspopulatie)							
(2)	loon- en weddetrekkenden	-5630	-15,1	3495	62,1	-858	-3,1	79,4
	<i>naar sector</i>							
(3a)	horeca	-11750	-40,4	8161	69,5	-1496	-6,5	84,0
(3b)	Kunst, amusement, recreatie e.a.	-6361	-20,5	4221	66,4	-922	-3,9	81,2
	<i>naar duur van de tijdelijke werkloosheid</i>							
(4a)	korte duur (1 - 52 dagen)	-3050	-7,9	1713	56,2	-530	-1,9	76,2
(4b)	lange duur (> 52 dagen)	-10957	-32,1	7178	65,5	-1502	-5,7	82,1
(4c)	53-105 dagen	-8388	-24,7	5364	64,0	-1185	-4,6	81,5
(4d)	106-156 dagen	-14287	-41,5	9545	66,8	-1802	-6,9	83,5
(4e)	> 156 dagen	-22402	-64,3	15233	68,0	-3075	-11,4	82,2
	<i>naar al dan niet bijkomende tewerkstelling als flexi</i>							
(5a)	niet tijd. werkl.; terugval flexi-job	-148	-0,3	0	0,0	-136	-0,4	-28,7
(5b)	niet tijd. werkl.; verlies flexi-job	-1403	-2,8	0	0,0	-1422	-4,1	-46,4
(5c)	tijd. werkl.; terugval flexi-job	-8865	-20,0	5343	60,3	-1458	-4,5	77,4
(5d)	tijd. werkl.; verlies flexi-job	-10223	-24,4	5827	57,0	-2457	-7,8	68,0

Bron: Eigen berekeningen (EUROMOD)
Noot: Absorptieratio = 1 - (f)/(b). Deze ratio geeft weer in welke mate de initiële schok in bruto-inkomen werd opgevangen door het belasting- en uitkeringsstelsel
5a, 5c: flexi-job behouden, maar wel terugval in aantal uren
5b, 5d: flexi-job verdwijnt volledig in tweede en vierde kwartaal

Met een gemiddeld bruto-inkomensverlies van € 11 750 zijn werknemers met inkomensverlies in de horeca-sector (rij 3a), meer dan dubbel zo hard getroffen als getroffen werknemers uit andere sectoren. Dit is te verklaren door het feit dat werknemers in de horeca gemiddeld meer dan vier maand tijdelijk werkloos werden en dat een relatief hoog aandeel werknemers bijverdient als flexi. De uitkering voor tijdelijke werkloosheid vangt het bruto-inkomensverlies deels op. De personenbelasting reduceert het beschikbaar inkomensverlies verder tot gemiddeld € 1 496. Ook in de sector van kunst, amusement en recreatie (rij 3b) waren getroffen werknemers relatief lang tijdelijk werkloos (gemiddeld 59 dagen), wat zich eveneens vertaalt in een bovengemiddeld inkomensverlies van 3,9% van het beschikbaar inkomen.

Dat de duur van de tijdelijke werkloosheid determinerend is voor de omvang van de schok is natuurlijk vanzelfsprekend. Maar het blijft revelerend te zien dat de voorziene tegemoetkomingen niet kunnen verhinderen dat de verliezen in termen van beschikbaar inkomen fors oplopen. Werknemers die langer dan 156 dagen tijdelijk werkloos waren kijken gemiddeld aan tegen een verlies van maar liefst 11,4% van hun beschikbaar inkomen (of € 3 075). Dat gebeurt *ondanks* de premie voor mensen die langer dan 52 dagen tijdelijk werkloos zijn. Deze extra compensatie voor zwaar getroffen werknemers verhoogt wel de demping

van het bruto-inkomensverlies, maar dat laatste wordt zo groot, dat ook de terugval in het beschikbaar inkomen steeds groter wordt.

In het onderste deel van Tabel 7 illustreren we hoe de terugval van inkomen uit de flexi-job voor een niet-gecompenseerd (bijkomend) inkomensverlies zorgt en dus de demping van de schok in bruto-inkomen verlaagt. In onze dataset simuleren we vier mogelijke gevallen: het behoud van de flexi-job, weliswaar met een daling in het aantal uren, of het wegvallen van de flexi-job in twee kwartalen, al dan niet gecombineerd met een terugval op tijdelijke werkloosheid in het hoofdberoep. Als enkel de flexi-job wegvalt maar het hoofdberoep wel uitgeoefend kon worden in 2020, daalt het bruto-inkomen met 2,8%. Dat relatieve verlies van onbelast inkomen uit de flexi-job wordt door het belasting- en uitkeringsstelsel net vergroot in het beschikbaar inkomen. Hetzelfde absolute verlies van € 1 400 betekent een relatief groter aandeel van het beschikbaar inkomen dat verloren gaat. Dit is de reden waarom de maatstaf van absorptie voor deze individuen negatief is. De combinatie van een terugval op tijdelijke werkloosheid en het wegvallen van de flexi-job in twee kwartalen zorgt voor een verlies in beschikbaar inkomen van gemiddeld 7,8%, gedreven door het niet-gecompenseerd inkomensverlies t.g.v. het wegvallen van de flexi-job. Deze simulatie verbergt trouwens extreme gevallen in het mogelijke verlies aan inkomen uit een flexi-job. Omdat we geen informatie hebben over het aantal uren die iemand werkt in een flexi-job kennen we in de baseline iedereen met een flexi-job het gemiddeld aantal gepresteerde uren van 55u per kwartaal toe. In de simulatie laten we iemand met een flexi-job zijn of haar flexi-job verliezen voor ten hoogste twee kwartalen. Om de sensitiviteit van onze resultaten in het onderste deel van Tabel 7 te analyseren in functie van minder gematigde assumpties tonen we in Tabel 8 dezelfde indicatoren als in Tabel 7 voor enkele typegevallen.

Tabel 8. variatie in de Inkomensverliezen en de absorptie van de schok voor enkele type-voorbeelden

Rij	Uren flexi per week	Maanden in tijdelijk werkloosheid	Verandering in het bruto jaarinkomen		Demping van de initiële schok in bruto-inkomen		Verandering in het beschikbaar jaarinkomen		Absorptie-ratio
			in €'s	in %	in €'s	in %	in €'s	in %	1-(f)/(b) in %
			(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)
<i>Alleenstaande, 4/5e tewerkgesteld in de horeca (bruto € 2120 / maand) en verlies flexi-job in 3 kwartalen</i>									
(1)	0	5,5	-13529	-45,8	9687	71,6	-390	-1,8	96,0
(2)	0	9,5	-23368	-79,2	17075	73,1	-1653	-7,8	90,1
(3)	8	5,5	-17123	-49,9	9687	56,6	-3985	-15,4	69,2
(4)	8	9,5	-26962	-78,6	17075	63,3	-5247	-20,3	74,2
(5)	16	5,5	-20718	-53,0	9687	46,8	-7579	-24,7	53,4
(6)	16	9,5	-30557	-78,1	17075	55,9	-8842	-28,8	63,1

Bron: Eigen berekeningen (EUROMOD)

Noot: Bruto-inkomen gebaseerd op gemiddeld uurloon in horecasector gerapporteerd in loonenquête van 2017.

Flexi-job uurloon is gelijk aan gemiddeld uurloon in flexi-job: € 12,30 (eigen berekeningen op basis van RSZ data)

Absorptieratio = $1 - (f)/(b)$. Deze ratio geeft weer in welke mate de initiële schok in bruto-inkomen werd opgevangen door het belasting- en uitkeringsstelsel.

We veronderstellen een alleenstaande werknemer, 4/5^e tewerkgesteld in hoofdberoep in de horeca. De werknemer vult het bruto maandinkomen uit het hoofdberoep aan met 8 of 16 uren flexi-job per week. In onze simulatie veronderstellen we het wegvallen van de flexi-job vanaf het begin van het tweede kwartaal. Verder veronderstellen we dat de werknemer in het hoofdberoep van midden maart tot eind december

tijdelijk werkloos werd (9,5 maanden) of dat het hoofdberoep hernomen kon worden tijdens de heropening van de horeca in de zomermaanden (wat neerkomt op 5,5 maanden tijdelijke werkloosheid).

In een scenario waarin de werknemer geen flexi-job uitvoerde voor de COVID-19 crisis, blijft het beschikbaar inkomensverlies beperkt tot een daling van 1,8% in geval van 5,5 maanden tijdelijke werkloosheid (rij 1 in Tabel 8). Maar bij een langdurige terugval op tijdelijke werkloosheid van 9,5 maanden loopt het verlies in beschikbaar inkomen al op tot 7,8%. Wanneer diezelfde werknemer er ook een flexi-job bij had van 8 uren per week, worden die verliespercentages respectievelijk 15,4% en 20,3%. Daar waar 90 tot 95% van de schok in het bruto-inkomen wordt geabsorbeerd door uitkeringen en automatische stabilisatoren indien de werknemer geen bijkomende flexi-job uitvoerde (eerste twee rijen van Tabel 8), valt dit percentage terug tot 75% en minder als er ook een verlies is aan inkomen uit een flexi-job. En als de flexi-job 16 uren per week bedroeg, reduceert de schokdemping zelfs tot nog slechts iets meer dan de helft (rij 5). Het is overduidelijk dat de combinatie van langdurige terugval op tijdelijke werkloosheid en het niet-gecompenseerd wegvallen van inkomen uit een flexi-job, zorgen voor zware inkomensverliezen onder de werknemers. In rijen 5 en 6 van Tabel 8 noteren we een verlies in beschikbaar inkomen van 24,7% en 28,8%. Dat laatste is een verlies in beschikbaar inkomen van maar liefst €8 842.

3.3 Een beeld van de zwaarst getroffen onder loon- en weddetrekkenden

In Tabel 9 stellen we een bijkomende manier voor om de heterogeniteit van de verliezen in kaart te brengen. Ze bestaat erin de karakteristieken te beschrijven van subpopulaties van werknemers die getroffen worden door inkomensverliezen, waarbij de subpopulaties bepaald worden in oplopende omvang van het inkomensverlies. De kolommen van de tabel worden gevormd door (sub)populaties waarvoor we de kenmerken geven in de rijen van de tabel. In de eerste kolom tonen we karakteristieken voor de volledige populatie van werknemers, in de tweede kolom de corresponderende kenmerken voor de subpopulatie van de werknemers die een inkomensverlies lijden, en in de volgende vier kolommen de kenmerken van subpopulaties met steeds grotere procentuele verliezen in beschikbare inkomens. We kozen voor een inkomensverlies in relatieve termen (nl. in % van het beschikbaar inkomen).en maakten subpopulaties met een positief inkomensverlies van minder dan 2,5% van het beschikbaar jaarinkomen, van 2,5 tot 5%, van 5 tot 7,5% en van meer dan 7,5% van het beschikbaar jaarinkomen. De bovenste rij van de tabel geeft de relatieve omvang van de subpopulaties weer.

Door de kenmerken van de verliezerspopulaties te vergelijken met de kenmerken in de eerste of de tweede kolom kunnen we een antwoord geven op de beleidsrelevante vraag: 'wie zijn de zwaarst getroffen?'. En die antwoorden zijn duidelijk. Uit het eerste luik van de tabel zien we dat de subpopulatie van de zwaarst getroffen overbevolkt is door langdurig tijdelijk werklozen. Binnen de subpopulatie van de mensen die getroffen zijn vormen langdurig tijdelijk werklozen 31,8%, maar in de grootste verliezergroep vormen ze maar liefst 82,7% van de bevolking. Het spiegelbeeld vinden we bij de 'kortstondig tijdelijk werklozen'. De duur van de tijdelijke werkloosheid vormt dus een belangrijke indicator voor de grootte van het inkomensverlies.

De zwaarst getroffen groep wordt ook gekenmerkt door een oververtegenwoordiging van mensen die bovenop hun tijdelijke werkloosheid ook nog eens een inkomen uit een flexi-job verloren. Ze vormen 1,4% van de populatie van mensen die getroffen worden (tweede kolom), maar hun aandeel is 4,0% en 3,8% in de twee subpopulaties met de hoogste verliezen aan beschikbaar inkomen.

In de groep met de grootste verliezers zijn vanzelfsprekend ook werknemers uit de horeca en de sector van kunst, amusement en recreatie oververtegenwoordigd. Maar ook de inkomensgradiënt – hier gemeten als

behorend tot een bepaald kwintiel van beschikbaar jaarinkomen – komt duidelijk uit de verf. Het laagste inkomenskwintiel is oververtegenwoordigd in de twee groepen met de zwaarste verliezen. Bemerkt dat dit deels veroorzaakt wordt door de interactie met deeltijds werk. Dat wordt duidelijk uit een vergelijking van de aandelen van het laagste kwintiel in de vier verliezersgroepen, tussen enerzijds een ordening op basis van het bruto jaarinkomen zelf, en anderzijds een ordening op basis van het voltijds equivalent brutoloon. De toename van het laagste kwintiel doorheen de verliescategorieën zwakt af als we ordenen op voltijd equivalent loon. Maar dat het laagste kwintiel (zowel van brutoloon, als van FTE loon) oververtegenwoordigd blijft bij de verliezers van de corona-schok blijft geldig. Tenslotte toont de tabel ook de oververtegenwoordiging van kortgeschoolden in de groep van grootste verliezers.

Tabel 9. Kenmerken van populaties op basis van het relatief inkomensverlies in beschikbaar jaarinkomen (euro)

kenmerk van de (sub)populatie	volledige populatie werknemers	werknemers met inkomensverlies	werknemers die per jaar een verlies aan beschikbaar inkomen hebben van:			
			<2,5%	2,5%-5%	5%-7,5%	>7,5%
relatieve grootte van de subgroep (%)	100,0	33,9	19,9	7,5	3,2	3,3
absoluut aantal werknemers (x1000)	419625,3	142122	83347	31465	13595	13715
Tijdelijke werkloosheid						
aandeel tijdelijk werklozen (%)	34,8	95,3	94,2	95,3	97,8	99,6
aandeel kortstondig tijdelijk werkloos (%)	22,9	63,5	79,5	53,5	35,8	16,9
aandeel langdurig tijdelijk werkloos (%)	11,9	31,8	14,7	41,8	62,0	82,7
Flexi						
aandeel flexi (%)	1,3	3,8	2,9	4,8	6,3	4,1
aandeel flexi, en niet tijdelijk werkloos (%)	0,8	2,3	2,3	3,4	2,2	0,4
aandeel flexi, en ook tijdelijk werkloos (%)	0,5	1,4	0,6	1,4	4,0	3,8
Sector (hoofdberoep)						
aandeel horeca (%)	2,4	5,2	2,0	5,5	10,9	18,3
aandeel handel (%)	10,2	19,4	19,5	20,7	18,1	16,8
aandeel kunst, amusement, recreatie ea. (%)	3,9	4,2	3,6	4,5	4,8	6,6
aandeel openb. bestuur, onderw. en zorg (%)	24,4	2,8	3,5	2,7	1,0	0,9
Inkomenspositie						
aandeel laagste kwintiel beschikbaar ink. (%)	20,0	21,1	19,8	20,1	29,2	23,4
aandeel laagste kwintiel FTE brutoloon (%)	20,0	26,5	28,0	22,4	29,0	24,6
Socio-economische kenmerken						
aandeel kortgeschoolden (%)	17,1	22,8	22,2	21,1	27,3	25,9
aandeel jongeren (<25 jaar) (%)	5,5	6,0	7,1	4,5	4,4	4,5
aandeel ouderen (>55 jaar) (%)	14,0	12,4	10,7	15,4	13,7	14,1

Bron: eigen berekeningen

4 Besluit

In deze paper brachten we voor de populatie van loon- en weddetrekkenden het inkomensverlies in kaart voor het volledige jaar 2020. De resultaten bevestigden en versterkten de vroege verdelingsanalyses in Decoster et al. (2020) en Marchal et al. (2020) die zich beperkten tot de impact in april 2020. De inkomensschok in 2020 ten gevolge van corona ligt heel ongelijk verdeeld over loon- en weddetrekkenden: 64,4% leed geen bruto-inkomensverlies. Het volledige verlies is dus geconcentreerd bij 35,6% van de werknemerspopulatie. Niet verwonderlijk komen de horeca- en evenementensector ook uit deze jaaranalyse als zwaarst getroffen sectoren naar voor.

De hier uitgewerkte jaaranalyse toont aan dat in de uittekening van beleidsmaatregelen de aandacht blijvend gevestigd moet zijn op het belang van de duurtijd van de tijdelijke werkloosheid. De eind 2020 ingevoerde eenmalige bijkomende premie van minstens € 150 bruto voor langdurig tijdelijk werklozen heeft de sterke terugval in beschikbaar inkomen van deze langdurig tijdelijk werklozen slechts heel beperkt verzacht. De door de Federale Regering aangekondigde bijkomende premie van maximaal € 780 bruto voor werknemers met een laag loon die langdurig tijdelijk werkloos zijn geweest (meer dan 52 dagen sinds de start van de coronacrisis), en tewerkgesteld in een sector die op 1 maart 2021 nog steeds verplicht gesloten is, is dan ook geen overbodige luxe.

Met onze analyse van het inkomensverlies van werknemers die naast inkomen ook inkomen verwerven uit een flexi-job legden we de vinger op een wonde in onze sociale bescherming. Voor bijna alle werknemers met een flexi-job is het verlies van dit inkomen niet verzekerd. Dat leidt tot grote verliezen zowel in bruto-termen, maar zeker ook in termen van beschikbaar inkomen. Voor de subgroep met flexi-job die we in onze survey simuleerden liep het verlies aan beschikbaar inkomen op tot 7,8%. Maar aan de hand van typegevallen toonden we aan dat verliezen rond de 30% van het beschikbaar inkomen tot de realistische mogelijkheden behoren. De lagere lasten, gebruikt als lokmiddel om deze – vroeger vaak informele - vormen van tewerkstelling te regulariseren of ‘verwitten’ komen op die manier als een boemerang terug in het gezicht van de betrokken werknemers.

Het verlies van een inkomen uit een flexi-job is wellicht maar één van de vele voorbeelden van specifieke, minder reguliere, vormen van tewerkstelling die meer aandacht verdienen in een grondige analyse van het effect van de corona-crisis op de inkomenssituatie van Belgische gezinnen. Alleen laten de SILC-data niet echt toe om bijvoorbeeld het effect op uitzendarbeid, op het aanbod van studentenjobs, op gelegenhedswerk in de horeca of op werk verricht in het kader van betaalde vrijwilliger in een vereniging te modelleren. In die zin moeten onze resultaten gelezen worden als een ondergrens van het inkomensverlies voor veel gezinnen.

Daarnaast tonen de macro-ramingen van het Federaal Planbureau aan dat het gemiddeld inkomensverlies voor zelfstandigen nog groter was dan de afname in het bruto-inkomen van loon- en weddetrekkenden. In de meest recente middellange termijn prognoses van februari 2021 daalt het gemengd inkomen in 2020 met 6,6%, tegenover 4,5% afname van het bruto-inkomen van de werknemers in de private sector. Voor een volledig beeld van de corona-impact op de gezinsinkomens in 2020 is er dus dringend nood ook voor dit deel van de actieve bevolking de – misschien wel nog schevere - verdeling van het inkomensverlies in kaart te brengen. Alleen zullen de daarvoor benodigde microdata hoogstwaarschijnlijk moeten komen uit fiscale aangiften. En die komen met meer vertraging ter beschikking dan de gegevens die we hier gebruikt hebben i.v.m. tijdelijke werkloosheid.

5 Appendix: data, nowcasting-methode en bijkomende resultaten

In het eerste deel van deze appendix gaan we dieper in op de gebruikte data en nowcasting-methode. De gebruikte methode is een verdere verfijning van hoe we in Marchal et al. (2020) de schok ten gevolge van COVID-19 verdeeld hebben in microdata, maar nu gebaseerd op officiële statistieken van de RVA.¹⁰ Het tweede deel van de appendix bevat resultaten die niet werden besproken in de hoofdtekst, en hier als uitbreiding worden opgenomen.

5.1 Data en nowcasting-methode

De analyse maakt gebruik van microdata van de European Survey on Income and Living Conditions (SILC). We maken gebruik van de SILC-enquête afgenomen in 2018, waarin inkomens van 2017 werden gerapporteerd. We brengen deze SILC naar een 2020 zonder corona door de monetaire variabelen up te raten met macrovoorspellingen omtrent loongroei, BBP-groei, inflatie, zoals die door de OESO werden gepubliceerd voor de impact van corona duidelijk werd. De demografische kenmerken blijven evenwel deze van de populatie in 2018.

Om de situatie op de arbeidsmarkt zowel in de baseline '2020 zonder COVID-19' als '2020 met COVID-19' in de SILC binnen te brengen modelleren we arbeidsmarkttransities. Deze zijn gebaseerd op gedetailleerde statistieken van de RVA omtrent het jaar 2020. Deze data bevatten transities van en naar zeven arbeidsmarktsituaties: 1-6 dagen tijdelijk werkloos, 7-12 dagen tijdelijk werkloos, 13-19 dagen tijdelijk werkloos, 20-26 dagen tijdelijk werkloos, meer dan 26 dagen tijdelijk werkloos, werkloos¹¹ of werkend¹². Van maart tot november rapporteren deze statistieken de absolute aantallen van werknemers die de transitie maken van de ene arbeidsmarktsituatie in maand t naar de andere arbeidsmarktsituatie in de volgende maand $t+1$. Deze transities zijn opgedeeld naar subpopulaties op basis van

- Geslacht (g): man, vrouw
- Leeftijd (l): < 30 jaar, 30-39 jaar, 40-49 jaar, > 50 jaar
- Sector (s): indeling op NACE code level 1
- Refertedagloon¹³ (r) (in euro): < 79,52; 79,52-105,95; > 105,95

Voor iedere subpopulatie observeren we zo transities van maand t naar maand $t+1$, hierna voorgesteld door:

$$N_{a_t; a_{t+1}}^x,$$

waarbij de subscripten a_t en a_{t+1} de arbeidsmarktstatus in respectievelijk maand t en maand $t+1$ voorstellen, en het superscript x een vector is die de subpopulatie karakteriseert op basis van geslacht, leeftijd, sector en refertedagloon.

¹⁰ Data ontvangen op 7 januari 2021.

¹¹ Afkomstig uit twee verschillende bronnen: vergoede werkloosheid (RVA) en inschrijving als werkzoekend (gewesten)

¹² Werkend is gedefinieerd als afwezigheid van tijdelijke of volledige werkloosheid, en wordt enkel geobserveerd voor individuen die in de voorafgaande of volgende periode beroep deed op tijdelijke of volledige werkloosheid. Bijgevolg is het niet mogelijk om de transitie van en naar 'werkend' waar te nemen.

¹³ Op basis van informatie uit het Monitoringsrapport van de Working Group Social Impact Corona Crisis weten we dat in april zo'n 14,5% van de tijdelijk werklozen een referteloondagloon had boven de € 134,62. Op basis van deze informatie creëren we voor april vier inkomenscategorieën op basis van refertedagloon: < € 79,52; € 79,52-€ 105,95; € 105,95-€ 134,62; > € 134,62.

We beschikken over gegevens van februari tot november. De aantallen van september, oktober en november zijn gebaseerd op respectievelijk drie, twee en één indieningsmaand, en zijn waarschijnlijk een onderschatting van het werkelijk aantal transities naar tijdelijke werkloosheid. Op het moment van schrijven beschikken we nog niet over de cijfers van december. In onze simulatie gaan we ervan uit dat die dezelfde gebleven zijn als in november.

Op basis van deze gegevens implementeren we transities van en naar bovenstaande arbeidsmarktsituaties in SILC op basis van ‘stratified sampling’. Op basis van SILC en de RVA-statistieken bepalen we voor iedere subpopulatie een relatieve frequentie voor een bepaalde transitie. In SILC wijzen we binnen elke subpopulatie willekeurig individuen toe die deze transitie ondergaan tot de relatieve frequentie bereikt is. Om die relatieve frequentie nauwkeuriger te kunnen simuleren, kopiëren we elke observatie in SILC 10 keer. Hierdoor zijn de gewichten kleiner en zijn er verschillende transities mogelijk voor één originele observatie.

We simuleren enkel transities tussen werkend, werkloos en tijdelijk werkloos. Transities van en naar inactiviteit nemen we over uit de observaties in SILC. Zo wordt verondersteld dat een individu die de transitie maakt van werkend naar gepensioneerd in de basisdataset, deze transitie ook maakt tijdens corona.

Voor de gesimuleerde transities vertrekken we van de maand april. Dit was de eerste volledige maand in lockdown, en was het aantal tijdelijk werklozen en het gemiddeld aantal dagen tijdelijke werkloosheid het hoogst. We identificeren eerst tijdelijk werklozen in april en pas nadien simuleren we de arbeidsmarkttransities van april naar maart, en van april naar mei tot december. Op die manier konden we maximaal rekening houden met het gerapporteerd aantal tewerkgestelde dagen, en er voor zorgen dat er niet meer dagen tijdelijke werkloosheid worden gesimuleerd in een situatie met corona dan tewerkgestelde dagen zonder corona. In volgende paragrafen bespreken we deze twee stappen in de implementatie van de arbeidsmarkttransities. Ten slotte bespreken we hoe we een baseline ‘2020 zonder COVID-19’ afleiden uit dezelfde arbeidsmarkttransities.

5.1.1 Identificatie tijdelijk werklozen in april

Op basis van de externe data weten we hoeveel werknemers in iedere subpopulatie gebruik maakten van tijdelijke werkloosheid in april ($t = 4$):

$$N_{tw^d_4}^x,$$

met d een categorie van aantal dagen. Gezien we op basis van de externe data het aantal werkenden niet kunnen achterhalen, doen we dat op basis van de SILC enquête. Voor iedere subpopulatie x schatten we op basis van de steekproefgewichten het aantal loon- en weddetrekkenden in april:

$$M_{w_4}^x.$$

De verhouding tussen het aantal tijdelijk werklozen met d daguitkeringen volgens RVA en het aantal werknemers volgens SILC, bepaalt binnen elke subpopulatie het aandeel tijdelijk werklozen in categorie d voor de maand april¹⁴:

¹⁴ Bemerkt dat gezien onze inschatting van de subpopulatie van werkenden uit de SILC haalden, deze relatieve frequenties hoger dan één kunnen zijn, in welk geval we ze afkappen op 1.

$$f_{tw^d}^x = \frac{N_{tw^d}^x}{M_{w_4}^x}.$$

De toewijzing van tijdelijke werkloosheid gebeurt willekeurig binnen elke subpopulatie in SILC tot het aandeel binnen elke subpopulatie bereikt wordt. Bij de toewijzing wordt voorrang gegeven aan tijdelijke werklozen met de hoogste categorie van dagen tijdelijke werkloosheid (26 dagen). Deze toewijzing gebeurt uitsluitend bij werknemers die minstens 26 dagen tewerkstelling rapporteren. Nadien gebeurt de toewijzing van de volgende categorie onder werknemers die minstens 20 dagen tewerkstelling rapporteren, enzovoort. Dit impliceert dat elke deeltijdse werknemer beschouwd wordt als een vrijwillig deeltijdse werknemer. Binnen elke categorie wijzen we steeds het maximum aantal dagen tijdelijke werkloosheid van de toegewezen categorie d toe (respectievelijk 6 dagen, 12 dagen, 19 dagen, 25 dagen, en 26 dagen), desgevallend beperkt tot het aantal gerapporteerde tewerkgestelde dagen.

In een ideaal scenario halen we het aantal werknemers per subpopulatie in elke maand uit externe statistieken. De relatieve frequenties worden dan exact bepaald door externe administratieve data. We zijn echter beperkt tot het gebruik van SILC waardoor het voorkomt dat we geen of te weinig werknemers observeren in een bepaalde subpopulatie in SILC. In het eerste geval kunnen we dan ook geen tijdelijk werklozen identificeren. In het tweede geval bekomen we een theoretische relatieve frequentie groter dan 1 die in de implementatie beperkt moet worden tot 1. Dit verklaart de onderschatting van het aantal tijdelijk werklozen in onze simulatie. In onderstaande Tabel 10 vergelijken we het aandeel tijdelijk werklozen over alle sectoren heen zoals weergegeven in Tabel 1 met het aandeel in elke sector zoals gesimuleerd in SILC voor de maand april.

Tabel 10. Vergelijking aandeel tijdelijk werklozen over sectoren in april: externe data vs. implementatie in SILC

	Externe data	SILC
aantal tijdelijk werklozen (TW) in 1000	1228	1058
% TW in totale tewerkstelling	28,4	25,2
Landbouw en Industrie (A - E)	40,0	34,7
Bouwnijverheid (F)	62,4	51,3
Handel (G)	46,0	51,7
Vervoer; inform, communic. (H, J)	23,9	23,1
Horeca (I)	76,0	61,7
Financiële act. en verzekeringen (K)	11,5	8,5
Immo, vrij ber., dienstverl. (L - N)	42,5	51,2
Openbaar best. en onderwijs (O, P)	1,5	1,2
Menselijke gezondheidszorg (Q)	12,3	10,6
Kunst, amus. en recreatie (R-U)	37,8	24,9

Bron: RVA, RSZ, bijgewerkte SILC.

Nota: Externe data: het percentage per sector geeft het aantal tijdelijk werklozen weer in die sector gedeeld door het aantal werknemers in die sector op 31 maart 2020; SILC: op basis van eigen berekeningen op bijgewerkte SILC; De letters tussen haakjes bij de sectoren verwijzen naar NACE Rev. 2 code

5.1.2 Implementatie van arbeidsmarkttransities

In de RVA-statistieken observeren we eveneens de transitie van de ene arbeidsmarktstatus in maand t naar de andere in maand $t+1$:

$$N_{a_t; a_{t+1}}^x.$$

De verhouding tussen dat aantal en het totaal aantal individuen met arbeidsmarktstatus a_t in maand t volgens SILC, bepaalt de relatieve frequentie van de transitie van a_t naar a_{t+1} binnen de subpopulatie met kenmerken x en met initiële arbeidsmarktstatus a_t :

$$f_{a_t; a_{t+1}}^x = \frac{N_{a_t; a_{t+1}}^x}{M_{a_t}^x}.$$

Binnen de SILC gebeurt de toewijzing van transitie willekeurig tot dit relatief aandeel bereikt wordt binnen elke subpopulatie.¹⁵ Wel wordt er, net zoals bij de identificatie van tijdelijk werklozen in april, rekening gehouden met het gerapporteerd aantal tewerkgestelde dagen. Dit gebeurt voor de transitie van april naar maart, en van april naar mei, mei tot juni, tot en met december.

5.1.3 Identificatie flexi-jobwerknemers

Onze microdata werd verrijkt met informatie over flexi-jobs op basis van publiek beschikbare gegevens van RSZ betreffende het aantal mensen met een flexi-job opgedeeld naar sector van het hoofdberoep. We kenden binnen elke sector willekeurig flexi-jobs toe aan werknemers die minstens 4/5^e tewerkgesteld waren zodat het aandeel flexi's, zoals weergegeven in onderstaande Tabel 11, zo goed als mogelijk werd benaderd.

Tabel 11. Aantal flexi-jobs naar sector van de hoofdactiviteit in 1^e kwartaal 2020

Sector	aantal werknemers met flexi-job	aantal werknemers met flexi-job als % van de tewerkstelling (RSZ)	aantal werknemers met flexi-job als % van de tewerkstelling (SILC)
Landbouw en Industrie (A - E)	7817	1,4	1,0
Bouwnijverheid (F)	1819	0,9	0,9
Handel (G)	9212	1,8	1,7
Vervoer en opslag; informatie en communicatie (H, J)	4789	1,4	1,1
Horeca (I)	8802	8,2	6,9
Financiële act. en verzekeringen (K)	1387	1,2	1,5
Immo (L), vrije ber., wet. en tech. (M), adm. en onderst. dienst (N)	5718	1,0	0,5
Openb. best. en onderwijs (O, P)	12302	1,4	1,3
Gezondheidszorg (Q)	6518	1,2	1,3
Kunst, amusement, recreatie en overige (R - U)	667	0,6	0,5
Onbekend	903	-	-
Totaal	59934	1,5	1,3

Bron: RSZ. Aantal werknemers op 31 maart 2020 (einde kwartaal 1)

¹⁵ Ook hier kunnen de relatieve frequenties boven één uitstijgen, en kappen we ze desgevallend af.

We hebben dezelfde gegevens ook voor het tweede kwartaal. Op basis daarvan trekken we per sector een aantal flexi-jobbers die hun flexi-job volledig zullen verliezen. Voor het derde kwartaal veronderstellen we dat elke flexi-jobber opnieuw aan het werk is, omdat we afleiden uit gegevens van de RSZ dat het aantal flexi-jobs weer volledig aantrok in dat derde kwartaal. In het vierde kwartaal veronderstellen we dat, door de sluiting van de horeca dezelfde werknemers die hun flexi-job zagen verdwijnen in het tweede kwartaal, deze ook niet meer kunnen uitvoeren in het vierde kwartaal.

Daarnaast zagen we uit de RSZ-gegevens ook dat het gemiddelde aantal gepresteerde uren wijzigde overheen de kwartalen. Waar we voor het eerste kwartaal veronderstellen dat elke flexi-job voor 55u per kwartaal wordt uitgeoefend, is dit in onze simulaties slechts 51u per kwartaal in de laatste drie kwartalen van het jaar. Zelfs wanneer een individu zijn flexi-job niet verliest in onze simulatie, zal die wel inkomen verliezen door het reductie in aantal gewerkte uren.

5.1.4 Baseline scenario '2020 zonder COVID-19'

Om het inkomensverlies in 2020 ten gevolge van COVID-19 te simuleren, hebben we een baseline-scenario voor 2020 nodig zonder COVID-19 schok. Door het simuleren van arbeidsmarkttransities, nemen we veranderingen op de arbeidsmarkt in rekening. Het is echter niet mogelijk om een onderscheid te maken in transities van werkend naar werkloosheid (en vice versa) tussen werkloosheid die het gevolg is van COVID-19 en werkloosheid die er hoe dan ook zou geweest zijn. We opteerden ervoor alle transities naar tijdelijke werkloosheid te beschouwen als een gevolg van de coronacrisis, en de gewone werkloosheid toe te schrijven aan andere niet-corona gerelateerde factoren. De door ons geconstrueerde baseline omvat dus alle door ons gesimuleerde arbeidsmarkttransities, behalve die naar tijdelijke werkloosheid. We veronderstellen dat een individu die een transitie naar tijdelijke werkloosheid kende in 2020 met COVID-19, tewerkgesteld blijft in de baseline 2020 zonder COVID-19. Gegeven onze simulatiemethode betekent dat dus dat de subpopulatie van werkenden wordt bepaald op basis van de respondenten in SILC die rapporteerden een job te hebben uitgeoefend in april. Een transitie uit de (gewone) werkloosheid naar werk werd in die baseline gesimuleerd als een terugkeer naar de job van april.¹⁶

Wat betreft de flexi-job veronderstellen we in de baseline dat de situatie van het eerste kwartaal, zich ongewijzigd zou verder gezet hebben in heel 2020. Dit betekent dat er elk kwartaal 55u werden gewerkt in elke flexi-job.

¹⁶ Dat geldt trouwens ook voor de door ons gesimuleerd transities uit de (per construct aan COVID-19 toegewezen) tijdelijke werkloosheid naar werk.

5.2 Extra resultaten

Tabel 12 Gemiddeld inkomensverlies (voor en na compensatie) opgedeeld naar decielen en sectoren

	Bruto-inkomensverlies				Beschikbaar inkomensverlies				Absorptie- ratio	Aantal getroffen werknemers als % van totaal aantal werknemers
	Alle		Getroffen		Alle		Getroffen			
	Abs (€)	Rel (%)	Abs (€)	Rel (%)	Abs (€)	Rel (%)	Abs (€)	Rel (%)	%	
Loon- en weddetrekkenden	-2004	-4,9	-5630	-15,1	-281	-1,0	-858	-3,1	79,4	35,6
Deciel 1	-1056	-9,5	-2893	-22,5	-156	-1,1	-457	-3,0	86,5	36,5
Deciel 2	-1992	-9,3	-4422	-20,6	-124	-0,6	-317	-1,6	92,3	45,1
Deciel 3	-2761	-9,9	-5830	-20,9	-221	-1,0	-584	-2,5	88,0	47,4
Deciel 4	-2716	-8,4	-6200	-19,2	-250	-1,0	-654	-2,6	86,5	43,8
Deciel 5	-2643	-7,3	-6020	-16,6	-275	-1,0	-698	-2,6	84,3	43,9
Deciel 6	-2151	-5,4	-5807	-14,5	-253	-0,9	-752	-2,6	82,1	37,0
Deciel 7	-2057	-4,6	-6373	-14,4	-371	-1,2	-1209	-3,9	73,2	32,3
Deciel 8	-1514	-3,0	-5491	-11,1	-304	-0,9	-1141	-3,4	69,3	27,6
Deciel 9	-1110	-1,9	-5624	-9,7	-258	-0,7	-1358	-3,6	63,3	19,7
Deciel 10	-2043	-2,2	-9030	-9,9	-601	-1,1	-2753	-5,1	47,9	22,6
Landb en Ind. (A - E)	-2789	-5,6	-5327	-11,5	-514	-1,5	-1005	-3,1	72,8	52,4
Bouwnijverheid (F)	-4275	-11,2	-6150	-14,5	-689	-2,4	-1008	-3,3	77,1	69,5
Handel (G)	-3810	-10,2	-5556	-15,9	-521	-1,9	-777	-3,0	81,3	68,6
Vervoer en opslag; inform. en comm. (H, J)	-1797	-4,0	-5217	-13,1	-289	-0,9	-875	-3,0	77,3	34,4
Horeca (I)	-9050	-32,0	-11750	-40,4	-1154	-5,1	-1496	-6,5	84,0	77,0
Financiële act. en verzekeringen (K)	-421	-0,8	-3404	-7,9	-58	-0,2	-576	-1,9	75,2	12,4
Immo (L), vrije ber., wet. en tech. (M), adm. en onderst. dienst (N)	-3666	-10,3	-5771	-18,6	-448	-1,7	-744	-3,1	83,5	63,5
Openb. best. en onderwijs (O, P)	-71	-0,2	-2158	-5,5	17	0,1	-544	-1,9	66,1	3,3
Gezondheidszorg (Q)	-526	-1,5	-2970	-10,5	-8	0,0	-327	-1,4	87,1	17,7
Kunst, amus., recreatie en overige (R - U)	-2498	-5,6	-6361	-20,5	-360	-1,2	-922	-3,9	81,2	39,3

Bron: eigen berekeningen (EUROMOD).
Noot: Decielen op basis van bruto-inkomen in baseline '2020 pre-COVID'

6 Referenties

- Decoster, A., Van Lancker, W., Vanderkelen, J., & Vanheukelom, T. (2020). Sociaal-economische kenmerken van werknemers en zelfstandigen in sectoren getroffen door de lockdown. *COVIVAT beleidsnota 3*.
- Federaal Planbureau. (2021). Economische vooruitzichten MLT (2021-2026), februari 2021 – Statistische bijlage. Geraadpleegd via https://www.plan.be/databases/data-64-nl-economische-vooruitzichten/mlt_2021_2026_februari_2021_statistische_bijlage
- Marchal, S., Vanderkelen, J., Cantillon, B., Decancq, K., Decoster, A., Kuypers, S., et al. (2021). De gevolgen van corona voor de inkomensverdeling: impact van lockdown en beleid in april 2020. *COVIVAT beleidsnota 7*
- RSZ. (2021). Specifieke tewerkstellingstypes (horeca en andere sectoren). Geraadpleegd via <https://www.rsz.be/stats/specifieke-tewerkstellingstypes-horeca-en-andere-sectoren#data>
- RVA. (2020a). Bijkomende premie voor langdurig tijdelijk werklozen - Tijdelijke werkloosheid door de coronacrisis COVID-19. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/nieuws/bijkomende-premie-voor-langdurig-tijdelijk-werklozen-tijdelijke-werkloosheid-door-de-coronacrisis-covid-19>
- RVA. (2020b). Hoeveel bedraagt uw uitkering bij tijdelijke werkloosheid. Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t66>
- RVA. (2021). Tijdelijke werkloosheid – Covid-19 (coronavirus). Geraadpleegd via <https://www.rva.be/nl/documentatie/infoblad/t2>
- Working Group Social Impact Corona Crisis. (2021). Monitoring van de gevolgen van COVID-19 op de werkgelegenheid en de sociale bescherming in België.